

Deze nieuwsbrief over certificering en registratie in de archeologie wordt periodiek verzonden aan alle betrokkenen in het archeologisch werkveld. Mocht u hierop geen prijs stellen, dan kunt zich onderaan uitschrijven. Reacties zijn welkom via ondergrondse reporter@gmail.com.

De Ondergrondse

De Archeoreporter is het pseudoniem van Yvonne Lammers (Echo tekst en presentatie). Als oud-CCvD-er, oud-hoofdredacteur van de Archeobrief en als voormalig specialist in de archeologie peilt zij de geluiden in het veld en doet daar verslag van in deze nieuwsbrief.

Sinds 1 juli 2016 is de nieuwe erfgoedwet een feit! Het nieuwe certificeringssysteem is daarmee in werking getreden. Het CCvD houdt een vinger aan de pols en grijpt in als er kinderziekten aan het licht komen die aangepakt moeten worden. In het komende jaar zal de Archeoreporter verslag doen van de besprekingen in het CCvD en een oor te luisteren leggen in de archeologische wereld om eventuele problemen op de kaart te zetten.

Eerste hulp bij certificering

Waar staan we nu?

Om te komen tot een geaccepteerde BRL op 31 december 2017, moet het CCvD uiterlijk in september 2017 een concept-BRL 4.1 + KNA 4.1 vaststellen, die daarna aan de Raad voor Accreditatie ter acceptatie aangeboden kan worden. Voor die tijd zal een aantal zaken de revue echter nog moeten passeren.

Proces

Fase 1
Overeenstemming over de basisafspraken incl. OCW

Fase 2
Certificeerbaar maken van de KNA Wb, Lb en opstellen brochure Bevoegde Overheid

Fase 3
Start met overgangstermijn certificering en evaluatie

Fase 4
Start accreditatie

Uitkomsten

1. Certificeerbare KNA Waterbodems

2. Certificeerbare KNA Landbodems

3. Beoordelingsrichtlijn (BRL)

4. Register

5. Brochures bevoegde overheid & opdrachtgever

Planning

1 juli 2016

- Start certificering protocollen IVO/Opgraven

- Start registratie

- Brochure bevoegde overheid en opdrachtgever

1 januari 2017

- Start certificering overige protocollen

1 juli 2017

- Certificering IVO/Opgraven verplicht

1 juli 2018

- Accreditatie CI's verplicht

1 juli 2018 - 1 juli 2019

- Hcertificatie

Het PvA in de vorm van een schema op hoofdlijnen (planning = geactualiseerd)

Op basis van de goede ervaringen met de begeleidingscommissies zijn dezelfde personen nu ook voor deze fase uitgenodigd. De commissie KNA zal zich buigen over de prioritering van de 'wensenlijst', een eerder opgestelde lijst van meer inhoudelijke KNA-zaken die bij de vorige versie zijn blijven liggen. Het CCvD heeft duidelijk aangegeven een 'ongewenst schokeffect' (van teveel veranderingen) te willen vermijden. De commissie BRL zal zich buigen over een vragenlijst voor de evaluatie van de ervaringen in dit eerste jaar. De besprekingen zullen ondersteund worden door het rapport van de Raad voor de Accreditatie, met daarin een indicatieve beoordeling van de huidige, voorlopige versie 4.0. De certificerende instellingen (CI) zijn onderdeel van de begeleidingscommissies en worden in een harmonisatieoverleg gehoord om alle wijzigingen op elkaar af te stemmen. Twee CI's zal gevraagd worden om mee te werken aan een validatierapport, dat de huidige BRL 4000 en KNA 4.0 beoordeelt. Op basis van wensenlijst, validatierapport, indicatieve beoordeling door RvA en de vragenlijst voor evaluatie, kunnen definitieve conceptteksten voor BRL en KNA 4.1 gemaakt worden. Deze zullen dan komende zomer vrijgegeven worden voor een openbare reactieronde en in september aan het CCvD worden voorgelegd.

Nu in actie komen als je wilt blijven opgraven na 1 juli 2017

OCW heeft aangegeven dat zij alle huidige vergunninghouders zal berichten dat de opgravingsvergunning per 1 juli 2017 toch echt vervalt!

Vanaf 1 juli is het verplicht om gecertificeerd te zijn. Opgravingen die voor 1 juli 2016 zijn gestart mogen overigens nog zonder certificaat worden afgerond. Later gestarte opgravingen moeten dus onder certificaat worden afgemaakt. Er is nog onduidelijkheid over hoe het zit met het uitwerken en rapporteren. Zodra hierover duidelijkheid is, wordt dit vermeld in een volgende Ondergrondse en natuurlijk ook in de verwachte brief van OCW.

Wat komt er op tafel bij het CCvD?

Nieuwe wijzigingen

Het CCvD kwam op 13 maart bijeen. Net als voorgaande vergaderingen is er naar aanleiding van praktijkervaringen gesproken over een aantal voorstellen tot wijziging van de BRL 4000. In verschillende reactierondes worden de puntjes op de i gezet en het CCvD bespreekt hiervan nut en noodzaak, om ze vervolgens bij instemming vast te stellen. Het CCvD heeft nu ingestemd met het wijzigingsvoorstel, waarin wordt bepaald dat Senior KNA-specialisten Materiaal geen archeologische Master-opleiding hoeven te hebben, maar dat zij ook een MA in de aard- of natuurwetenschappen mogen hebben (zoals bijvoorbeeld een specialist in pollenonderzoek).

Er is deze vergadering afscheid genomen van Lisa Wouters, die zitting zal namens het Provinciaal Overleg Archeologie. Het is nog niet bekend wie haar op zal gaan volgen.

Is de cursus BRL nu wel of niet verplicht?

Voor bestaande actoren die in het register komen of zijn gekomen middels de overgangsregeling is de cursus en/of toets niet verplicht. De reden hiervoor is dat men aan bestaande actoren geen nieuwe eisen wil stellen. Het advies van het CCvD is overigens in zijn algemeenheid dat men de cursus beter wél kan volgen. Wanneer immers bij de audit blijkt dat je niet over voldoende kennis beschikt, dan moet je alsnog de cursus volgen. Het is nieuwe en best complexe materie, die alle actoren moeten kennen. Naar aanleiding van dit onderwerp kwam ook de zorg op tafel of er überhaupt wel genoeg cursussen aangeboden gaan worden om aan het puntensysteem te voldoen. Dit zal bij de evaluatie behandeld moeten worden.

Het is ook 'in het veld' nog onduidelijk welke cursussen, congressen en congresdagen meetellen voor de puntenlijst en hoe waar zij wegen. De weg wordt bepaald door een speciaal geformeerde commissie van het CCvD. Opleidingen en congressen kunnen zich aanmelden ter beoordeling (een congres kan dan dus ook reclame maken met het aantal punten) maar individuen kunnen zich ook melden met cursussen die zij hebben gevolgd (bijvoorbeeld in het geval van internationale specialistische congressen). De commissie moet nog samengesteld worden. Tot die tijd kunnen aanvragen gemeld worden bij [Esther Wieringa](mailto:esther.wieringa@sikb.nl).

De maatwerkoplossing

In de vergadering is ook de Maatwerkoplossing besproken (geldend voor mensen werkzaam in de archeologie (gravend voor 2001, borend voor 2005, en met aantoonbaar financieel belang) maar zonder vereist diploma). Men kon zich hier tot 1 februari voor aanmelden. Uiteindelijk hebben zich 18 mensen gemeld (verwacht was 9). Momenteel vinden de gesprekken voor deze regeling plaats en zijn de eerste ervaringen van deelnemers positief te noemen. Op basis van de verklaring van de beoordelingscommissie kunnen deze archeologen aantonen voor welke stappen die zijn vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) zij zijn vrijgesteld van de diploma-eis. Deze archeologen kunnen zich vervolgens melden voor opname in het Actorregister als 'Maatwerkactor'.

Arbitrage in de archeologie

Tot slot van de vergadering kreeg gast spreker Jaap Kool het woord. Hij stelde de nieuwe stichting Arbitrarch voor. Deze non-profit organisatie voor arbitrage in de archeologie is een alternatief voor een officiële rechtsgang bij het oplossen van vragen en problemen van publieke of private aard in de archeologische praktijk. De stichting faciliteert via een website in een lijst van onafhankelijke arbiters met een archeologische of juridische achtergrond. Bij geschillen kunnen partijen gezamenlijk besluiten via arbitrage naar een oplossing te zoeken. In principe leidt dit idealiter tot een publicatie waarin alle overwegingen zijn opgenomen, met als doel het scheppen van precedents. Verplicht is dit echter niet. Er is ook een wat 'mildere' mogelijkheid tot bindend of niet-bindend advies. Binnenkort zal de website van Arbitrarch gelanceerd worden.

Even voorstellen:

Jeroen Bouwmeester

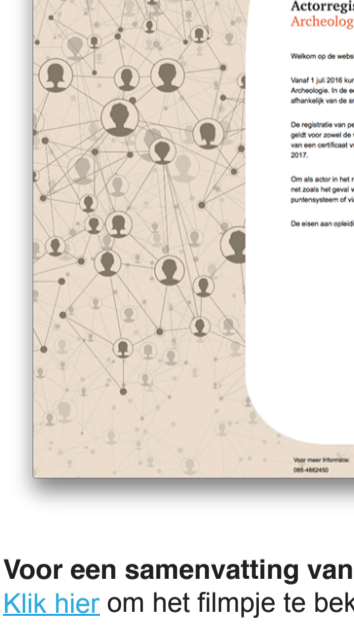
verantwoordelijke certificering RCE

Ook de Rijksdienst beschikte in het oude stelsel over een vergunning en gaat nu over op certificering. Ik vroeg Jeroen Bouwmeester, die als kwaliteitscoördinator voor deze overgang binnen de RCE verantwoordelijk is, naar de voortgang.

Jeroen: 'De RCE is een dienst die zowel opdrachtgever als uitvoerder is, waarbij het veldwerk eigenlijk maar een heel klein, maar belangrijk, deel van onze taak vormt. In totaal doen we zo'n 15 tot 20 projecten per jaar, verdeeld over 30, met name senior-, actoren. Als rijksdienst hebben we een unieke positie: we zijn onze eigen opdrachtgever en voeren alleen veldwerk uit in bijzondere situaties, zowel boven- als onderwater. Dat heeft tot gevolg dat we voor bijna alle protocollen gaan certificeren. Tegelijkertijd gaan wij ook andere uitvoerende taken die buiten de BRL 4000 vallen, onderbrengen in ons kwaliteitshandboek. Een voorbeeld daarvan is de niet-bodemverstorende inspectie van archeologische monumenten als terpen en grafheuvels, die we regelmatig uitvoeren. Omdat we eigen opdrachtgever zijn, zijn onze procedures heel specifiek en lastig. Welke KNA stappen moeten gecertificeerd worden? Gaat nu om proces- of om productcertificering? En wat betekent dat voor de archeologische kwaliteit(sborging)? Wat moet er in een kwaliteitshandboek staan? Wat moet je doen om een actorschap te verkrijgen en te behouden? Uiteindelijk zijn we er met z'n allen redelijk uitgekomen. Persoonlijk vind ik het jammer dat in het veldtraject de kosten toch steeds net belangrijker bleken te zijn dan de kwaliteit. Vanuit de archeologische bedrijven gedacht begrijpelijk, maar de beoogde kwaliteitsborging komt zo wel onder druk te staan. Natuurlijk is een certificeringssysteem - net zo min als een opgravingsvergunning - geen garantie voor inhoudelijke kwaliteit, maar een goede procesborging en een auditteam met daarin een archeoloog dragen daar wel aan bij. Ook vind ik het jammer dat het Programma van Eisen buiten de verplichte certificering is gebleven. Hier kan RWS als opdrachtgever in de contractvorming overigens nog wel een eigen kwaliteitsinfilling aangeven door expliciet om een door bevoegd gezag goedgekeurd PVE te vragen.'

Als ik Eli vraag naar het verloop van het proces vervolgt ze: 'De tijdsdruk was en is hoog, misschien net iets te hoog, maar zorgt wel voor het doorhakken van knopen. Iets meer helicopterview was wenselijk geweest, maar is best lastig als je een direct betrokkene bent.'

Op vraag hoe zij verwacht dat de toekomst eruit gaat zien, vertelt Eli: 'Ik ben heel benieuwd naar de uitkomst van de evaluatie die medio 2017 aan start gaat. Het zijn er nog niet - verdere aanpassingen van de KNA en nieuwe leidraden zijn zeker nodig. Toch ben ik van mening dat de KNA 4.0 en het actorenregister positieve invloed hebben op de kwaliteit van het archeologisch proces (direct) en product (indirect).'

Eli Gehasse

Rijkswaterstaat

Eli is namens RWS al vele jaren lid van het CCvD en heeft in verschillende voortkomend uit de Erfgoedwet vanaf het begin meegemaakt. Ik vroeg haar hoe zij de totstandkoming van het nieuwe systeem, tot zover, heeft ervaren.

Eli: 'De overgang van opgravingsvergunning naar certificering is vastgelegd in de Erfgoedwet. Na de initiële verstand heeft het veld de verandering traject serieus en voortvarend opgepakt. Het vinden van consensus (in het veld, in de commissies en in het CCvD) bleek echter nog behoorlijk lastig. Welke KNA stappen moeten gecertificeerd worden? Gaat nu om proces- of om productcertificering? En wat betekent dat voor de archeologische kwaliteit(sborging)? Wat moet er in een kwaliteitshandboek staan? Wat moet je doen om een actorschap te verkrijgen en te behouden? Uiteindelijk zijn we er met z'n allen redelijk uitgekomen. Persoonlijk vind ik het jammer dat in het veldtraject de kosten toch steeds net belangrijker bleken te zijn dan de kwaliteit. Vanuit de archeologische bedrijven gedacht begrijpelijk, maar de beoogde kwaliteitsborging komt zo wel onder druk te staan. Natuurlijk is een certificeringssysteem - net zo min als een opgravingsvergunning - geen garantie voor inhoudelijke kwaliteit, maar een goede procesborging en een auditteam met daarin een archeoloog dragen daar wel aan bij. Ook vind ik het jammer dat het Programma van Eisen buiten de verplichte certificering is gebleven. Hier kan RWS als opdrachtgever in de contractvorming overigens nog wel een eigen kwaliteitsinfilling aangeven door expliciet om een door bevoegd gezag goedgekeurd PVE te vragen.'

Als ik Eli vraag naar het verloop van het proces vervolgt ze: 'De tijdsdruk was en is hoog, misschien net iets te hoog, maar zorgt wel voor het doorhakken van knopen. Iets meer helicopterview was wenselijk geweest, maar is best lastig als je een direct betrokkene bent.'

Op vraag hoe zij verwacht dat de toekomst eruit gaat zien, vertelt Eli: 'Ik ben heel benieuwd naar de uitkomst van de evaluatie die medio 2017 aan start gaat. Het zijn er nog niet - verdere aanpassingen van de KNA en nieuwe leidraden zijn zeker nodig. Toch ben ik van mening dat de KNA 4.0 en het actorenregister positieve invloed hebben op de kwaliteit van het archeologisch proces (direct) en product (indirect).'

Voor een samenvatting van de Reuvenusdagensessie over certificering: [Klik hier](#); om het filmpje te bekijken.

Brochures toelichting van het proces KNA en BRL

Er zullen per twee brochures worden uitgegeven in 2017: één voor de bevoegde overheid, één voor de (private) opdrachtgevers, om het hele proces van KNA en BRL toe te lichten. Veergave wettelijke bevoegdheden en verplichtingen + operationalisering daarvan. Leggen verbanden tussen archeologie en andere taakvelden. Ontwerpen nieuw systeem, wettelijke verplichtingen + operationalisering daarvan (m.a.w.: *goed opdrachtgeverschap, hoe doe ik dat?*).

Houd de website van SIKB hiervoor in de gaten. Uiteraard worden ze bij verschijnen ook in De Ondergrondse vermeld.

Heeft u vragen of opmerkingen?

Mail mij op archoeoreporter@deondergrondse.nl

De Erfgoedwet 2016

De belangrijkste informatie over de nieuwe erfgoedwet is gebundeld in een overzichtelijk pdf-document. [Klik hier](#).

Ondergrondse groeten, De Archeoreporter

Aanmelden voor deze nieuwsbrief?

Klik dan hier.

Uw ontvangst deze e-mailing als relatie van SIKB. Wilt u 'De Ondergrondse' niet meer ontvangen, dan kunt u zich [hier](#) afmelden.

Wilt u graag dat wij uw getuid opvangen?

Mail naar Ondergrondse reporter@gmail.com en we gaan graag op uw vragen in!

Copyright © SIKB | De ondergrondse nr. 9

